

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034, asetuksen (EU) 2024/1679 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2021/1153 kumoamisesta (U 52/2025 vp). Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:ltä on pyydetty kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa ja SKAL esittää lausuntonaan seuraavaa.

Euroopan komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksen asetukseksi, jolla perustettaisiin Verkkojen Eurooppa, Connecting Europe Facility (CEF) -ohjelma kaudelle 2028–2034 (COM(2025) 547 final).

Ehdotus on osa tulevaa monivuotista rahoituskehystä vuosille 2028–2034 koskevaa ehdotuskokonaisuutta ja sisältää vuoden 2025 kiinteinä hintoina 72,25 miljardin euron investoinnit Euroopan laajuisiin verkkoihin liikenteen ja energian aloilla, mukaan lukien sotilaallinen liikkuvuus ja uusiutuvan energian rajat ylittävät hankkeet. Liikenteen toimiin, ml. sotilaallinen liikkuvuus ehdotetaan 45,752 miljardia euroa, josta sotilaallisen liikkuvuuden osuus olisi 15,752 miljardia euroa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisen myönteisesti Verkkojen Eurooppa -ohjelmaehdotukseen. Valtioneuvosto katsoo, että ohjelma tukee EU:n prioriteetteja ja sillä on olennainen merkitys kansallista budjettirahoitusta täydentävänä EU-tason rahoitusvälineenä.

Valtioneuvosto katsoo, että olisi tarkoituksenmukaista vahvistaa jäsenvaltioiden roolia EU-välineen toimeenpanossa. Tämän osalta jäsenvaltioille tulisi mahdollistaa riittävät vaikutusmahdollisuudet rahoituksen kohdentamiseen.

Liikennerahoituksen osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rahoituskehyksen eri instrumentit täydentävät toisiaan tarkoituksenmukaisesti, jotta EU-rahoitusta voitaisiin Suomessa hyödyntää valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta merkittäviin tarpeisiin myös osana jäsenvaltiokohtaista kumppanuussuunnitelmaa.

Valtioneuvosto on tyytyväinen sotilaallisen liikkuvuuden painotukseen. Suomen kannalta olisi keskeistä, että EU-rahoitusta ohjattaisiin puolustuksen ja turvallisuuden kannalta kriittisimpien puutteiden korjaamiseen EU:n määrittelemien sotilaallisen liikkuvuuden käytävien lisäksi myös laajemmin TEN-T-verkolle.

Sotilaallisen liikkuvuuden osalta valtioneuvosto korostaa, että muuttuneessa turvallisuustilanteessa jäsenvaltioiden erityisolosuhteet huomioiden TEN-T-verkon haavoittuvimmissa kohdissa varmentavien yhteyksien (esimerkiksi kriittisten siltojen kiertoreittien) ja sotilaallisen liikkuvuuden keskeisten solmukohtien, mm. satamien, kehittämisen tulisi olla EU-rahoituskelpoisia myös TEN-T-verkon ulkopuolella.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksessa huomioidaan Suomen erityisolosuhteen ja sijainti itälaidalla, jossa rajat ylittäviä maayhteyksiä muiden jäsenvaltioiden kanssa on hyvin vähän. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että asetusehdotuksen liitteessä tunnistetut rajat ylittävät yhteydet huomioivat myös eurooppalaisen merialueen sekä TEN-T-satamat.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rajat ylittävä ulottuvuus laajennetaan koskemaan Suomen osalta laajemmin eurooppalaisia liikennekäytäviä, jotta valtakunnallisen liikennejärjestelmän kannalta kriittisimmät tarpeet olisivat Verkkojen Eurooppa -ohjelman rahoituksen piirissä ja näin Suomi olisi rahoituksen osalta mahdollisimman tasavertaisessa asemassa suhteessa muihin EU maihin.

Valtioneuvosto korostaa, että EU:n strategisen kilpailukyvyn ja päästövähennysten kannalta on tärkeää ohjata jatkossakin EU-rahoitusta liikenteen vähähiilistämiseen ja käyttövoimamurroksen edistämiseen. Vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin sisällyttäminen CEF-asetukseen on kannatettavaa.

SKALin kanta

SKAL kannattaa pääosin valtioneuvoston kantaa, mutta esittää kuitenkin täydentäviä kommentteja

SKAL pitää tärkeänä, että jatkossakin väyliin ja erityisesti tiestölle on käytettävissä CEF-rahoituksen kaltainen rahoitusmenetelmä, jolla varmistetaan tietty väyliin kohdistuva rahoitus. Tästä rahoituksesta on saatava Suomen tiestölle aiempaa suurempi osuus.

Muuttuneen ulko- ja turvallisuuspolitiikan johdosta myös liikenneinfrainvestoinneissa tulisi katsoa entistä enemmän jäsenmaiden sijaintia Euroopan kartalla. Suomen tulisi pyrkiä hyödyntämään entistäkin vahvemmin geopoliittinen tilanne. Tämä vaatii EU:n rahoitusinstrumenttien kohdentamista merkittävästi pohjoiseen Eurooppaan.

TEN-T-asetus edellyttää muun muassa koko verkkoon sovellettavat, kaikkia liikennemuotoja koskevat, korkeatasoiset infrastruktuurivaatimukset sekä vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurilla varustetut turvalliset ja valvotut pysäköintialueet ammattikuljettajille. SKAL pitää välttämättömänä, että vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri on sisällytettävä CEF-rahoitukseen, mitä valtioneuvostokin kannatta.

SKAL on huolissaan siitä, että kansallisesti merkittävät hankkeet, joilla toimeenpannaan TEN-T-asetusta ja joilla ei ole rajat ylittävää tai sotilaallisen liikkuvuuden kehittämistä koskevaa ulottuvuutta, eivät kuuluisi CEF-asetusehdotuksen rahoituksen piiriin. Erityisen huolestuttavaa on, että ehdotuksen liikenne-rahoitusta ohjaavassa liitteessä Suomen ainoana rajat ylittävänä osuutena on tunnistettu Uumaja-Luulaja-Oulu yhteys. Kuten valtioneuvosto myös SKAL pitää tätä riittämättömänä.

Edellä kerrotun perusteella ja ehdotuksen yhteiskunnallisten vaikutusten mukaisesti maantieteellisesti liitteessä tunnistetut yhteysvälit keskittyvät Keski-Eurooppaan ja samalla unionin ulkorajavaltioiden, erityisesti maantieteellisen sijaintinsa takia Suomen, kohteet jäävät vähäisemmälle huomiolle, ja rahoituksen osalta miltei olemattomiksi. SKAL toteaa, että tätä kehitystä on tiukasta vastustettava.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Anssi Kujala
toimitusjohtaja

Ari Herrala
edunvalvontajohtaja